

VLASTIVĚDNÝ SBORNÍK

čtvrtletník pro regionální dějiny severního Plzeňska

číslo 1 / 2009 / ročník XIX

STÁLÁ EXPOZICE

- Pravěké osídlení, archeologické nálezy
- Gotické umění a život ve středověku
- Bývalá oratoř s liturgickými předměty
- Barokní kultura a umění
- Cechy a řemeslná výroba - dokumenty, nástroje výroby, korouhve
- Kultura poloviny 19. století, literatura, výtvarné umění
- Život na venkově v 19. a v první polovině 20. století - architektura, selská jizba, lidový kroj, zemědělské nářadí, lidová keramika
- Společnost ve 2. polovině 19. století - spolky, školství, doprava, průmysl, loutky, hračky
- Vznik Československé republiky, každodenní život 20. a 30. let 20. století - dobová kuchyně
- Společnost v 1. polovině 20. století
- spolky, živnosti, 2. světová válka, osvobození a poválečný vývoj
- Umělecká a užitková litina plaské železárny - výrobky metternichovské hutě v 19. století
- Pamětní síň Marie Uchytlové - medailerská a sochařská tvorba, památník dětským obětem válek
- Kostel Zvěstování Panny Marie - obnovená kopule a nově zrestaurovaná oltářní freska

VÝSTAVY

24. 3. - 26. 4. 2009

Joachym Beruschka - obrazy z Thajska, Laosu a Srí Lanky

28. 4. - 31. 5. 2009

Hana Štorchová - grafika

Oldřich Drahotušský - objekty a sochy

4. 6. - 12. 7. 2009

Z historie kasáren v Kralovicích - vojenské tradice 20. století. K výročí založení kasáren v Kralovicích.

Doprovodná akce - koncert vojenské hudby 35. pluku, vojenská technika a setkání pamětníků.

červenec - srpen

Václav Fiala - sochy, objekty (kostel)

KONCERTY

53. sezóna 2008 - 2009

25. 3. 2009 **KOCIANOVO KVARTETO** - Pavel Hůla, 1. housle, Miloš Černý, 2. housle, Zbyněk Paďourek, viola, Václav Bernášek, violoncelo

22. 4. 2009 **TRIO ZDEŇKA LUKÁŠE** Věra Müllerová, klavír, Michal Pospíšil, housle, Hana Vítková, violoncello

DALŠÍ AKCE

2. 4. 2009 v 16 hodin

Postní kající pobožnost v refektáři

28. 3. 2009

Oživlá prohlídka - Velikonoce v muzeu, Dětské hry.

16. 5. 2009

Májový den uměleckých řemesel a divadla

ADRESA

Muzeum a galerie severního Plzeňska

Mariánská Týnice čp. 1

331 41 pošta Kralovice

Telefon a fax: 373 396 410,
373 397 393

E-mail: info@marianskatynice.cz
www.marianskatynice.cz

nedávno přišel elektronickou poštou dopis, který mimo jiné upozorňoval na webovou adresu, která nabízí virtuální cestování Českou republikou. Na internetový odkaz stačilo kliknout a vybrat si z lokality severního Plzeňska „procházku“ památkami Plas, Kralovic nebo Mariánské Týnice. Neznáme sice důvody provozovatele internetových stránek, proč tato možnost není k dispozici například i v případě města barokních památek - Manětína nebo malebného Rabštejna nad Střelou a dalších jiných zajímavých lokalit. Během otáčivého pohybu plynoucího obrazu je příležitost vizuálně vstřebat zajímavosti exteriérů i interiérů památek. Samozřejmě, že se můžeme procházet za optimálních světelných podmínek a podle scénáře tvůrců tohoto, profesionálně připraveného produktu.

Tisíce fotografií, které si každoročně pořídí v amatérských podmínkách návštěvníci historických, venkovských i městských lokalit slouží k podobnému účelu - zprostředkovatě poskytují obrazovou zprávu, připomínají zážitky. A slovo zážitek je tím velkým rozdílem mezi realitou a fikcí. Prožití může mít skutečný příděch pozitivní euforie i zklamání, poznání, dotyku s místy, které propagační brožury ani weby nemohou nabídnout. Propagace turisticky oblíbených míst je z marketingového pohledu velice potřebná, neměli bychom ale cestovat pouze na monitorech počítačů, nýbrž i ve svém reálném životě. Abychom vstřebávali skutečnou vůni navštívených míst, poznali dovednost

i odlišnost potkaných lidí, životních stylů.

Podívejte se také na virtuální cesty České republiky, nezapomeňte se ovšem na některá Vámi zvolená místa vydat sami, s rodinou či přáteli (<http://www.virtualtravel.cz/virtualniceskarepublika.html>). Muzeum a galerie severního Plzeňska v Mariánské Týnici mělo i během zimních měsíců pro veřejnost otevřeno.

Pracujeme na realizaci rozsáhlého projektu, spolufinancovaného Evropskou unií, ROP, číslo projektu CZ.1.14/3.2.00/03.00705, který je nazván "Nová expozice muzea a galerie severního Plzeňska v barokním Santiniho proboštství v Mariánské Týnici". Je rozvržen do tří let, tedy až do roku 2011. Provoz muzea bude i během rekonstrukce pro veřejnost nepřerušeno a expozice bude i přes drobná omezení stále přístupná. Ani na výstavy letošního roku nelze zavítat virtuálním světem. Podobně, jako v předešlých letech, bude k vidění výtvarné umění, grafika, sochařské objekty a fotografie a také tři výstavy s muzejní tematikou. Během letní sezóny bude výstava také v severní i západní apsidě kostela Zvěstování P. Marie. Podrobnosti naleznete na úvodní stránce sborníku, na aktuálně doplňovaných webových stránkách muzea a také ve vitríně přímo na parkovišti u muzea nebo v Kralovicích u obchodního domu.

Všem našim čtenářům, příznivcům i těm, kteří se teprve chystají do objektu v Mariánské Týnici zavítat,

přejeme příznivý rok 2009 a hodně optimismu.

Letošní jarní oživlá prohlídka v muzeu na téma Dětské hry s ukázkou pletení

pomlázek, jarních zvyků a dalších překvapení se koná již 28. března 2009.

Vaše redakce

Upozornění na otevírací hodiny v knihovně

Naším čtenářům připomínáme, že v Muzeu a galerii severního Plzeňska v Mariánské Týnici je pro nejširší veřejnost přístupná knihovna s fondem 10.000 kusů knih, z nichž většina je určena k zapůjčení domů, zbytek k prezenčnímu studiu v muzeu. Třetina svazků je regionálního cha-

rakteru. Knihovna je otevřena v pondělí a středu od 8,00 - 15,00 hod., Pokud chcete mít jistotu, můžete se předem telefonicky objednat na tel. 373 396 410.

K dispozici je také veřejně přístupný internet.

Jarní dětské hry

K jarním časům patřilo celé množství her, které byly typické pro toto období. Nejznámější jsou asi "kuličky" a méně známější "fazole". Tato hra se mohla hrát, když roztál sníh a rozmrzla zem, aby šel udělat do země důlek. Ze stanovené vzdálenosti se házel stejný počet kuliček nebo fazolí. Ty, které nedopadly do důlku, se tam potom cvrnkaly nebo šouपालy. Začínal ten, kdo měl nejvíce kuliček nebo fazolí v důlku. Cvrnkalo se tak dlouho, dokud se neudělala chyba a nestoupil další hráč. Kdo zůstal naposledy, šoupl poslední kuličku nebo fazolí a vyhrál celý obsah důlku. Další dětské hry byly "školka", "kamínky", "paňák", hra "na chudé vandrovníky", "všechno lítá co peří má", "na mlsnou kozu", "zlatá brána", "kolo, kolo mlýnský", "chodí pešek okolo", "škatulata hejbejte se", "odpálování špačka", "polívka se vaří",

"slepá bába" a mnoho dalších dnes již zapomenutých her.

Pro nejmenší děti existovaly hry se zpěvy, které se zakládaly na jednoduchém herním principu, který byl doprovázen zpěvem. Bylo to: "Kolo, kolo mlýnský za čtyři rýnský, kolo se nám polámalo, mnoho škody nadělalo, udělalo bác". Dále "Zajíček ve své jamce sedí sám, ubožátko co je ti, že nemůžeš skákati, chutě skoč a vyskoč!" Ve hře "Sil Petr proso a pšeničku, vyorali jsme si křepelíčku. Křepelíčku máme, křepela nemáme, málo nás, málo nás, pojď Mařenko, mezi nás" se při zpěvu poklepávalo při každé slabice prsty na temeno hlavy hráče. Hráč, který měl být uprostřed kola, byl vyvolán jménem. Vyvolený šel dokola, točil se s prvním hráčem za zpěvu téže písně a ve čtvrtém verši jmenovaly děti dalšího hráče, kterého vezmou mezi sebe. Když byly

všechny děti v kole, zpívalo se zase obráceně: "...mnoho nás, mnoho nás, jdi Andulko pryč od nás." Tato hra byla oblíbená mezi malými děvčaty. Větší děvčata hrávala hru na "Zlatý prsten". Seděla v kole nebo v řadě a měla ruce dlaněmi k sobě na klíně. Jedno děvče mělo prsten, nebo jen kamínek a chodilo od jednoho děvčete k druhému, vkládalo mu své dlaně mezi její a některé do nich vložilo prsten. Mezitím bylo jedno děvče schované stranou, aby na ostatní nevidělo, to hrálo úlohu hadačky. Ostatní pak říkaly: „Hádej, hádej hadači, kdo ten zlatý prsten má?" Hadačka chodila před děvčaty a říkala: „Kdo ho má, ať ho dá, ať si ze mne blázna nedělá! Má ho, má ho - tu ta!". Uhodla-li byla v další hře rozdavačkou a ta která měla prsten, hadačkou. Když neuhodla, hádala znovu. Chlapecké hry byli oproti dívčím mnohem více zaměřeny na akci a na pohyb. Například hra "Na peška", spočívala v tom, že se kluci postavili do kola těsně vedle sebe, dovnitř obličejem a rukama vzadu. Nikdo se nesměl ohlédnout a jeden hráč „pešek", chodil okolo se šátkem, který měl na konci uzel. Pešek říkal: „pešek chodí okolo, nedívej se na něho, kdo se na něj koukne, toho pešek bouchne". Při posledním slově vložil někomu do ruky šátek a pokračoval dál v chůzi. Hoch se šátkem začal tlouct svého souseda po pravé straně, který se snažil zachránit útekem. Mezitím se „pešek" postavil na jeho volné místo a pronásledovaný se snažil dostat na místo své. Potom chodil nový „pešek" a hra se opakovala. U některých her se před samotným

začátkem hry mezi dětmi provádělo rozdělení úloh ve hře. Nejjednodušší způsob rozpočítávání spočívá v tom, že se všichni hráči postaví do kruhu a jeden z nich rozpočítává, vlastně říká nějaké říkadlo. Při tom rozděluje říkadlo na slova, nebo slabiky a dotýká se nebo ukazuje na jednotlivé hráče, sebe nevyjímaje. Na koho padne poslední slovo nebo slabika, odchází z kruhu. Tak se pokračuje dokud nezůstanou poslední dva. Na kterého se nedostane slabika, ten je vylosován ke hře. Říkadla existuje celá řada. Některá nemusela svým obsahem ani dávat smysl, jiná jsou více či méně známá a používaná, ne všechna musela být slušná. Jiná měla i vzdělávací charakter.

Z rukopisné pozůstalosti Blažeje Buška se dochovala tato rozpočítavla:

*Zlatá brána otevřená,
kdo do ní vejde,
tomu hlava sejde.
Ať je to ten, nebo ten,
hned musí jít z kola ven.*

*Ajne, cvajne, tráje,
stavěly jsme máje
u svatého Františka.
Šla tamtudy jeptiška,
upustila kámen.
Kdo ten kámen najde,
čtyři míle zajde.
Čtyři míle za Prahou,
našli bábu šmachťavou.*

*Běžel zajíc kolem plotu,
roztrhl si novou botu.
Liška mu ji zašívala,*

*veverka se posmívala.
Co ty se máš co vysmívát,
když já umím dobře zašívát.*

*U potoka roste kvítí,
říkají mu petrklíč.
Na koho to slovo padne,
ten musí jít z kola pryč.*

*U bílého kostelíčka,
potkali jsme andělíčka.
Kostelíček hoří,
stodola se boří.*

*En tý fáry, já viděl vrány.
Já viděl vlka, spad do potoka.
Já za ním házel,
on bobky sázal.*

*En, ten, týky, dva špalíky,
čert vyletěl z električky.
Bez klobouku,
bos, natloukl si nos.
Natloukl si koleno,
tuze ho to bolelo.
Byla boule veliká,
jako celá Afrika.*

*Jeden, dva, tři,
my jsme bratři,
který je to mezi námi,
co se posral do tý slámy.
Ten, ten, ten
vyhodme ho z kola ven.*

*Ryje, ryje, černá svině
na krchově křen.
Kdo jí bude prdel líbat,
to je zrovna ten.*

*Jedna, dvě, tři,
čtyři, pět,
pod stodolou
roste květ.*

Jana Dienstspierová

Literatura:

Jindřiška Kolářová: Život dětí na severním Plzeňsku v 19. a na počátku 20. století. Bakalářská práce, MU FF Brno 2007.

Blažej Bušek: rukopisné poznámky. ZČM-národopis, Plzeň.

Kamila Skopová: Dětské hrátky půl století zpátky. Akropolis Praha 2008.

Litinová kamna - přijďte se ohřát

Kdybychom v polovině 19. století vešli do některé z hájoven či lesoven na Plasku, které tehdy patřilo slavnému rakouskému politiku Václavu Klementu Lotharu Metternichovi, mohli bychom se zahřát u etážových litinových kamen, jimiž bývaly panské budovy vybaveny. Stejně tak bychom je našli na úřadě, ve škole či na faře - jedny z nich dobře slouží dodnes na vikariátě v Manětíně. Jinak se však

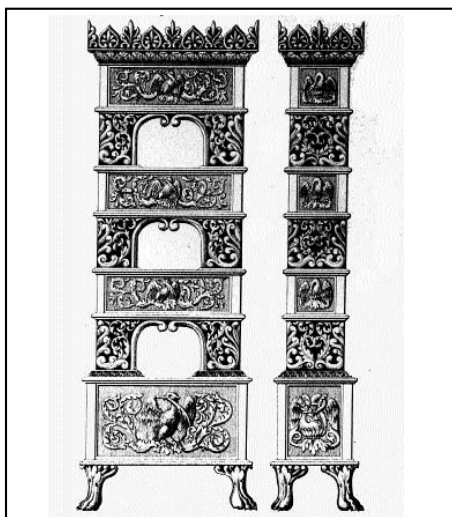
s ozdobnými litinovými kamny sotva setkáte - ledaže byste zavítali do muzea v Mariánské Týnici u Kralovic. Zde jich v expozici věnované železářství za to uvidíte celou řadu. A to ještě nejsou všechna vystavena, další můžete shlédnout přímo v místě, kde se vyráběla, ve verku v Plasích. Tyto dnes muzejní mistrovské kusy vyráběla totiž v letech 1829–1872 plaská železná huť - metternichovská

Budova plaské hutě.

"Eisenhüttenwerk", zvaná krátce verk, v širokém sortimentu. Kamna zdobená reliéfem labutě, lyry, orla či psí figurou nebo železnou amforou, patřila k velmi žádaným výrobkům. Splňovala nároky na rychlé zahřátí a jednoduchou obsluhu. Dalo se v nich topit dřevem i uhlím. Byla též i přes svou značnou váhu dobře transportovatelná - sestavovala se totiž z dílů, které do sebe zapadaly a umožňovaly snadnou manipulaci, než byla ovšem zevnitř vyšamotována. Bohatý nabídkový katalog uváděl kamna mnoha variant a tvarů od válcových s kanelovaným povrchem, která v jednodušším provedení často vytápěla kasárna či vězení, přes kamna oválná s bohatě zdobenými stěnami pro panské salony, hranolová či kvádrová kamna pro měšťanské domácnosti. Jejich střední část bývala odlehčena dekorativní mřížkou, ne nepodobnou plaské vyšívané krajkě. V jednotlivých etážích kryla kruhová poklička otvor,

nad něž bylo možné si postavit hrnek na ohřátí či uvaření kávy či jiné snídaň - proč by se jinak jmenovala snídaňová? Kamna bývala ozdobou místnosti, jejich provedení je povyšovalo z všedního otopného tělesa na umělecké dílo, které bylo dokladem dobové módy i slevačské zručnosti. Plaská železárna vyráběla až 18 typů litinových kamen, které nabídka rozlišovala na dlouze a krátce hřející, zdobená nebo jednoduchá, nižší či vysoká až 240 cm. Jejich cena se pohybovala mezi 20–50 zlatými, ale náročnější umělecké provedení na zakázku stálo i 200 zlatých. K takovým jistě mohla patřit i kamna figurální - v Pláších v podobě mladé dívky v středním kroji, jimž se zde podomácku říká Lída. Podle tradice měla být modelem k těmto náročně tvarovaným kamnům krásná mladá dívka tohoto jména, která sloužila u někdejšího ředitele metternichovských hutí, jenž si ji na památku dal zvěčnit

Litinová kamna z katalogu.

v nástavci na litinová kamna. Snad aby ho hrála, až jej nebude rozpalovat její přítomnost. A tak se tento možná milostný příběh postaral o unikát expozice - železnou pannu v plaském kroji, jejíž líčka se, pokud se do ní zatopilo, rozpálila do červena. Tak na nás dodnes ze své více než dvoumetrové výšky shlíží s brouskem a srpem idylická postava mladé zdravé venkovanky, jejíž variantu najdeme v druhotném použití jako barevně omalovanou plastickou výzdobu zahrádek v okolí.

Litina se kromě kamen, které byly chloubou slévačské práce, používala především na užitkové předměty jako byly hrnce, pláty a pekáče na pečení, hmoždíře a závaží. V polovině 19. století se objevuje poprvé též litinový zahradní nábytek, mříže, ale i drobné sošky, plakety, zhotovované podle modelů významných sochařů. Plakety představovaly obvykle významné

osobnosti kulturního a společenského života, básníky, spisovatele, vojevůdce, i krásné dámy ze vznešených kruhů, či světce a náboženské výjevy. Nejpochetnějším litinovým výrobkem, který si dodnes zachoval svoji funkci, byly železné náhrobky a litinové kříže, které se staly kolem poloviny 19. století typickou dekorací českých hřbitovů, odkud v četných variantách, vyráběných ve všech slévárnách, vytlačily kříže kované. Tak lité železo patinované, zlacené a opatřené různobarevnými nátěry zaplňovalo v 19. století prostředí měst i vesnic. Litinová kamna jako spojení účelu, funkce a estetických nároků zůstala vyjádřením dobového vkusu i technického umu. Není tedy divu, že mnohý návštěvník muzea zatouží vrátit se do doby plné rodinné idyly, v níž sálající litinové pláty naplňovaly lidské příbytky oním známým teplem domova.

Irena Bukačová

Draní peří na Kralovicku

Není ani možno, aby se draní obešlo bez rozličných zvyků. Je jich jistě dosti všude na venkově. Podávám některé, které jsem zaznamenal v Krašovicích, Bučí a Trnové (Manětínsko), v Kočíně, Dolním Hradišti, Kopidle, Kožlanech a v okolí (Kralovicka).

Než hospodyně vyndá z „ouhrabáku“, „krošatiny“ nebo soudky peří na stůl, pečlivě se podívá, není-li na stole drobtů, aby se nedali do peří moli. Peří, které hospodyně dala na stůl, musí se dodrat. Bylo by neštěstím, kdyby se dalo zpět do nádoby nedodrané. Jinde, opět, je-li v domě svo-

bodná „divčka“, ještě by se po svatbě brzy vrátila od muže domů matce. Přejde-li někdy „táč“ do domu, kde právě derou, má sedrat za každou přítomnou svobodnou „divčku“ tři pírká, aby se mu nerozešly ohlášky. Při draní však nesmí vůbec promluvit. Jsou-li draní přítomni svobodní „chlapiči“, musí každý sebrat tři pírká, jinak by dostal „uvozřenou“ ženu. Též děti dostanou hrníček peří, aby je sedraly. Obyčejné peří z hrníčku tajně zmizí a objeví se později někde ve sněhu.

V Kožlanech je zvykem, že příchozí sedere stoje několik pírek se slovy:

„Do pátého cípu“ a teprve potom se může sednout.

Sedrané peří se dává obyčejně pod hrnec, „vošitku“, talíř nebo mísu. Je-li hodně sedrané peří, že se nevejde pod nádobu, mají „dračky“ radost že se nádoba už „zvidá“. Mnohá babička pak připomene svobodné „divče“: „Strkej peří pod talíř, aby ses brzo vdala!“

Není zvykem dráti jen večer, proto se dere i za dne, podle volného času hospodyně a sousedek. Nesmí se však dráti na Nový rok, aby se nedralo celý rok.

Při draní se dělají z velkého peří „peroutky“ nebo „mastičky“.

Z „vostenek“ nebo „pápěrek“, které při draní házejí ženy do klína nebo na zem, dělají někde „tvrdé polštáře“, které si pak dávají při mytí pod kolena. Zeptají-li se děti: „Mami, kdapa budou doderky?“ Dostanou odpověď: „Já ti spařím vostenky. Chceš je modro nebo jak je chceš?“ (Kožlany) Když vidí hospodyně, že se chýlí ke

konci, ustojí poslední večer „doderky“ nebo „voderky“. Při dodrání se čeká, kdo sedere poslední píрко, že bude „pejřová bába“. Toho se každý bojí a nechce se jí státi. Vždyť by jí zůstal po celý rok až do příštího draní. Avšak přece někdo se jí stane. Tomu potom dají do vlasů „vostenky“, „popejří“ ho a posmívají se mu. Že se to neobejde bez veselosti, je jisté. Konečně je sedráno poslední píрко. Peří se uschová se stolu a hospodyně přináší na stůl. Pravidelně se odbudou doderky kávou nebo čajem s buchtou, jinde i dortem, třenou bábovkou a rozličným pečivem, podle kuchařského umění hospodyně nebo domácí dcerky. O doderkách se i tančí při tahací harmonice, gramofonu nebo někdy se spokojí jen hřebelem. Ale veselo při dodírkách musí býti, stejně jako po celou dobu draní.

Jaroslav Janata

Český lid XXXI/1931, str. 340–341

Rekapitulace archeologického poznání Mariánské Týnice

Historické prameny dokládají existenci Mariánské Týnice k roku 1230. V tomto roce Roman z Týnce daroval plaskému klášteru osadu Týnec spolu s vesnicí Újezd a Olšany. Na základě názvů Týnice či Týnec předpokládáme, že centrem Mariánské Týnice byl ohrazený dvorec sloužící jako Romano sídlo.

Po Romanově smrti ves skutečně připadla klášteru, neboť v soupisu majetku plaského kláštera k roku 1250 je uváděna ves s kostelem. Za součas-

ného stavu poznání nedokážeme posoudit, jestli zde kostelík stál už za života Romana z Týnce nebo byl nově vystavěn po předání majetku plaskému klášteru. Na základě poskytnutí odpustků k roku 1186 papežem Urbanem, můžeme předpokládat jeho existenci již v tomto roce, tj. za Romanova života. V soupisu majetku z roku 1250 je Týnec uváděn jako cisterciácký hospodářský dvůr neboli grangie. Je pravděpodobné, že obyvatelé museli původní místo vsi

opustit a že na tomto místě byl založen dvůr. Původní obyvatelé vsi byli nuceni založit novou vesnici v dosud neobsazeném a nekultivovaném prostředí.

V roce 2005 byl zahájen v prostoru areálu bývalého probošství plošný archeologický výzkum. Akce byla vyvolána přeložením silnice a výstavbou parkoviště. Původní ves z 12.–13. století byla předpokládána poblíž pahorku nad pravým břehem potoka v místech, kde se dnes nachází areál probošství. Předpoklad, že osídlení se soustředilo podél břehů potoka a že vyvýšené místo bylo centrem osady se sídlem Romana z Týnce, se ukázal jako správný.

Archeologický výzkum zachytil převážně výrobní objekty z 12.–13. století, z tohoto období máme písemnými prameny zaznamenán majetkový převod osady. Veškeré odkryté objekty obsahovaly artefakty, dokládající intenzivní zpracování železné rudy. Jedná se o nejstarší doklad metalurgické činnosti na Kralovicku. Zdrojem železné rudy byl s největší pravděpodobností limonit, který se vyskytuje v místních podložních xylitických břidlicích.

Odkryta byla část původní středověké osady Týnec, naopak tu nebyly zachyceny žádné reliкty staveb z barokního období, pouze v nejnižším místě skrývky byl zachycen mělký úvoz překrytý novověkou skládkou. Situaci můžeme interpretovat na základě výplně objektů jako hospodářské zázemí osady z 12.–13. století. Obytné objekty se výzkumem nepodařilo zachytil.

Týnecký rybník nad vsí byl patrně vystavěn spolu s dalšími rybníky až v době, kdy ves byla majetkem kláštera. Z písemných pramenů víme, že v baroku byla nad rybníkem zeleninová zahrada s domkem, blíže probošství se nacházela stáj pro koně.

Z dalších zpráv nám vyplývá, že klášter zde zřídil poutní kostelík. Poslední stavební aktivity kolem poutního kostela proběhly za opata Ondřeje Trojera mezi 80. a 90. lety 17. století. Tehdy byl ke kostelu přistavěn ambitový dvůr a byla připojena zvonice a nakonec bylo po roce 1699 postaveno probošství. Další stavební aktivity jsou spojené s opatem Eugenem Tyttlem, který tuto středověkou stavbu více nerozšiřoval, ale v jejím těsném sousedství nechal postavit vrcholně barokní objekt podle projektu Jana Blažeje Santiniho Aichela. Kompozice poutního místa s dvojicí symetrických dvorů, po stranách střední kostelní stavby nemá v evropské barokní architektuře srovnatelné období s výjimkou Santiniho poutního areálu s kostelem Jména P. Marie při premonstrátském probošství zábrdovického kláštera ve Křtinách u Brna. Již první pohled na komplex týneckého probošství zaujme dokonalou osovou vyvážeností, jeho kompoziční střed představuje čtyřramenná kostelní stavba. Celá kompozice je podložena jednotným geometrickým vzorcem, jeho východiskem rozvrhu stavby kostela je čtverec půdorysu křížení.

Starší objekty probošství byly postupně bourány, podle dobových vyobrazení a I. vojenského (josefského) mapování tyto starší objekty

pohledově rušily novou stavbu a později by překážely při výstavbě východní ambitu, jehož výstavba nakonec nebyla realizována. Pro posouzení stavební podoby Mariánské Týnice před rokem 1710, nám můžou posloužit dobová vyobrazení a mapování, na kterých je tato starší zástavba zachycená. Na I. vojenském mapování z roku 1782 je vedle půdorysu vrcholně barokního areálu zřetelný ambit postavený za opata Trojera. Na mapě je zachycen jako obdélníková budova s dvorem, k této budově na severozápadu přiléhá objekt označený křížkem (kaple nebo kostel). Podobu zachycenou na I. vojenském mapování můžeme srovnat například s anonymním pohledem na Mariánskou Týnici z doby kolem roku 1785. Na tomto pohledu je celý objekt v podstatě zachycen ve stejné podobě jako na vojenském mapování, jen s tím rozdílem, že veškeré starší objekty jsou posunuty severovýchodně a ukončení ohrazující zdi je rovněž posunuto až do prostoru mezi východní a severní apsidou.

Pro poznání stavební podoby probošství se jako nejdůležitější ukázal půdorysný plán Mariánské Týnice z roku 1762. Tento plán je přiložený v Breve Teinicense. Plánek pořízený za účelem vybudování nového vodovodu v blízkosti nového kostela a probošství zřetelně zachycuje i s popisem situaci původních staveb, respektive starého kostela, starého probošství, hodinové věže a hospodářské objekty.

Situace zachycená na tomto plánu neodpovídá výše popsaným dobovým vyobrazením ani I. vojenskému ma-

pování, ale naopak koresponduje s výsledky archeologického výzkumu provedeného v roce 1992. Tento výzkum zachytil zeď interpretovanou na základě plánu v Breve jako pozůstatek kuchyně a v západní části blíže ke kostelu se nacházel sklad zeleniny. Objekt je půdorysně obdélnou stavbou, na kterou pravouhle navazuje obdélný objekt tzv. starého probošství, jeho vnitřní prostor je rozdělen příčkou na sklad a schodiště. Na severní straně je k tomuto probošství přilepená hodinová věž a v prostoru severovýchodně od ní se nachází objekt starého kostela.

Další plánek zachycuje akvarel pravděpodobně od Martina Prusíka z počátku 19. století, který ze starší zástavby zobrazuje jen tzv. zvonovou věž a průběh hradby vymežující dvůr, přičemž v jihovýchodní části areálu je v podstatě stejný jako na předchozím vyobrazení.

Po celé 19. a část 20. století byl objekt využíván k bydlení, kostel a ambit sloužil k hospodářským účelům. Bylo zde uskladněná sláma a seno, část prostoru byla využívána jako chlévy. Hospodářské využití objektu vedlo až ke zřícení kopule kostela, zničení bočních křídel a ambitu. Objekt byl vyklizen teprve v 50. letech minulého století a bylo zde zřízeno okresní muzeum. V současnosti je objekt postupně obnovován a rekonstruován do barokní podoby.

Vedle zděného mlýna se v Mariánské Týnici nacházela ještě další kamená budova. Jednalo se o hospodu vystavěnou někdy koncem 17. století. Na starých vedutách je zachycená

jako stavení s věžičkou. Ještě v 80. letech 20. století byly její opuštěné a zarostlé ruiny viditelné v sadu východně od probošství. Poblíž hospody se nacházela cihlářská pec (fornax), ve které byla vypálena stavební keramika, použitá na výstavbu nového probošství a kostela. Kromě cihlářské dílny se nedaleko od mlýna nacházela ještě dřevěná poustevna. V blízkosti starého kostela se nachá-

zel také hřbitov, který využívali osadníci z okolních vsí. Ještě v době barokní chodili lidé do Týnice na hroby svých předků, směřovaly sem zástupy hlavně ze vsí Výrova, Sedlice, Hradiště, Kočina, Potvorova, Vysoké Libyně. Část hřbitova odhalil archeologický výzkum v roce 1992. Výzkum zachytil vedle fragmentů keramiky ze 14. století také pozůstatky lidských koster.

Daniel Stráník

K historii usedlosti v obci Štichovice

Čp. 13 (U Burdů - název usedlosti je odvozen od příjmení Burda uvedeném v letech 1606 - Alexandr Burda, 1654 - Jakub Burda, 1817 - Ondřej Burda a Vavřínek Burda). Počátkem 18. století¹⁷⁾ je zde uveden Matheus Koudele. V roce 1777 grunt držel sedlák Martin Koudele, ale podle Josefínského katastru byl selský dvůr již v majetku Víta Ereta. V roce 1839 zde hospodařil sedlák Petr Eret a v následujících desetiletích jeho potomci. V roce 1869 Jakub Eret (nar. 1833) s rodinou a otec žijící na výminku a dále sloužící v hospodářství, kdy zde také bydlel jako podruh Matěj Novák (nar. 1821) s rodinou uváděný také jako obecní hajný a ponocný. V posledním desetiletí 19. století statek zdědil Jan Eret (nar. 1873). V roce 1936 je v Pamětní knize obce doložen Josef Eret a v roce 1944 byl hospodářem s 18 ha a 31 ary František Eret.

Čp. 14 (U Maršů - název usedlosti je pravděpodobně odvozen od příjmení Mareš uvedeném v roce 1654 - Kašpar Mareš, Tomáš Mareš). V roce 1777 grunt držel sedlák Matěj Eret

a podle Josefínského katastru byl selský dvůr v držení Martina Ereta. V roce 1839 usedlost vlastnil sedlák Josef Eret a v dalších desetiletích jeho dědici. V roce 1869 Martin Eret (nar. 1836) s rodinou a v roce 1890 jeho prvorozený syn Václav Eret (nar. 1859). Před rokem 1921 majetek zdědil Josef Eret (nar. 1887) a jako hospodář se 16 ha a 10 ary je uváděn i v roce 1944.

Čp. 15 (U Pešíků - název usedlosti je odvozen od příjmení Pešík uváděném v letech 1654 - Jonáš Pešík a 1718 - Josef Pešík). V roce 1777 grunt držel sedlák Řehoř Pešík a podle Josefínského katastru byl selský dvůr v majetku Matouše Pešíka. V roce 1839 statek náležel rodině Jana Pešíka, v roce 1869 byl majitelem Václav Pešík s rodinou a na výminku žil jeho otec. Před rokem 1890 usedlost přešla do majetku Martina Janouškovce, který si vzal za manželku Veroniku Pešíkovou (nar. 1868) a s nimi zde dále žila na výminku její matka Anna a sourozenci školou povinní. Již v roce 1900 byl majitelem Václav

Zíma (nar. 1868 Pláně, ve Štichovicích od roku 1896), který si opět vzal za manželku Veroniku, která mezitím ovdověla. Po roce 1921 statek přešel na jejich syna Josefa Zímu (nar. 1897), zatímco Jan Janouškovec (nar. 1885), syn Veroniky z 1. manželství padl (nezvěstný) v 1. světové válce. V roce 1944 byl hospodářem s 11ha a 41 ary Josef Zíma.

Čp. 16 (U Ziků - název usedlosti je odvozen od příjmení Zíka uvedeném v letech 1606 - Melichar Syka, 1654 - Václav Zyka, 1718 - Řehoř Zíka a v roce 1777 Vít Zíka). Podle Josefínského katastru byl selský dvůr v majetku Martina Jíchy. V roce 1839 statek vlastnil sedlák Václav Jícha a v následujících desetiletích jeho dědicové, a to v roce 1869 Jan Jícha s rodinou, v roce 1890 jeho prvorozený syn Jiří Jícha (nar. 1851) s rodinou. Po něm statek zdědil Václav Jícha (nar. 1884) a po něm Josef Jícha uvedený jako hospodář se 17 ha a 19 ary v roce 1944.

Čp. 17 (U Pešičků - název usedlosti je odvozen od příjmení Pešička uvedeném v roce 1606 - Jan Pešička). Po roce 1712 držel grunt Krištof Eret a v roce 1777 sedlák Jakub Eret, který je zřejmě majitelem tohoto selského dvora i podle Josefínského katastru. V roce 1839 usedlost náležela sedláku Martinu Eretovi. V roce 1869 ji vlastnila Marie Eretová s dětmi a žila zde matka na výminku a dále rodina Josefa Pešíka, který se živil jako nádeník. Před rokem 1890 statek získal její prvorozený syn Josef Eret (nar. 1851). Po něm dědil František Eret (nar. 1881), který ale zemřel a v roce 1921 byla vlastníkem hospo-

dářství Anna Eretová (nar. 1886) pocházející z Vladměřic. Ve 20. letech 20. století statek držel Josef Eret a v roce 1944 byl hospodářem se 17ha a 43 ary Bohumil Eret.

Čp. 18 (U Petrželků - název usedlosti je odvozen od příjmení uvedeném v letech 1606 - Jan Petrželka, 1654 - Samuel Petželka a 1718 - Ondřej Petrželka). V roce 1777 grunt držel Jan Janouškovec, který je zřejmě majitelem tohoto selského dvora i podle Josefínského katastru. V roce 1839 usedlost náležela sedláku Jakubovi Janouškovi a v dalších desetiletích jeho dědicům, a to roku 1869 Josefu Janouškovi a roku 1880 jeho synu Václavu Janouškovi (nar. 1836), kdy jsou na výminku uvedeni Josef otec a Josef děd. V roce 1900 byl majitelem Josef Janouškovec (nar. 1866) a v roce 1921 zde ještě žila na výminku Anna Žemličková (nar. 1853 Štichovice) - teta. Josef Janouškovec je jako hospodář s 8 ha a 70 ary zmiňován i v roce 1944.

Čp. 19 (U Dolejších Bláhů - název usedlosti je odvozen od příjmení uvedeném v letech 1654 - Matěj Bláha a 1718 - Šimon Bláha a přídomek Dolejších slouží pro rozlišení od čp. 29). V roce 1777 grunt držel sedlák Tomáš Pešík. V době sepsání Josefínského katastru byl majitelem tohoto selského dvora Jakub Janouškovec. V roce 1839 statek náležel sedláku Františku Janouškovi a v dalších letech jeho dědicům, a to v roce 1869 Jakubu Janouškovi s rodinou a žil zde na výminku František Janouškovec a jeho němý syn a dále Marie Burda (žebračka) a její dcera, živící se jako nádenice a její nemanželské

dítě Františka. Podobně tomu bylo i v roce 1880, kdy je kromě rodiny majitele uvedena na výminku vdova Anna a její syn Matěj a dále nádenice Barbora Burdová. V roce 1890 již statek vlastnil Václav Koudele (nar. 1867) z Vrážného, který si vzal za manželku Annu Janouškovcovou (nar. 1874) a s nimi zde žila Kateřina Janouškovcová (tchyně) a její další dcera Terezie, zatímco její další dvě děti - Jan a František Janoušek se vystěhovali do Ameriky. Václav Koudele před rokem 1921 zemřel a majitelkou byla vdova Anna Koudelová. Po ní usedlost zdědil syn Václav Koudele (nar. 1897) a v roce 1944 je jako hospodářka se 7 ha a 98 ary uváděna Božena Koudelová.

Čp. 20 (U Rousků - název usedlosti je pravděpodobně odvozen od příjmení Roušek uváděném v roce 1654 - Adam Roušek a 1718 - Barbl Rousková). Po roce 1712 je zde uváděn Andreas Burda a v roce 1777 grunt držel sedlák Martin Burda. a podle Josefského katastru Jakub Burda. V roce 1839 usedlost náležela sedláku Josefu Burdovi, zatímco v roce 1869 byl vlastníkem Václav Janoušek s rodinou a Josef Burda žil na výminku a jeho děti Anna a Johana pracují jako děvečky. Před rokem 1890 majetek zdědil prvorozený syn Václav Janoušek (nar. 1862), který je také uváděn jako majitel v roce 1921. V roce 1944 byl hospodářem s 8 ha a 92 ary Rudolf Janoušek.

Čp. 21 (U Dolejších Urbánků - název usedlosti je pravděpodobně odvozen od příjmení, které prozatím v obci nemáme doložené, pouze po roce

1712 je zmiňován grunt Urbánkovský). V roce 1777 grunt držel sedlák Janoušek a v době sepsání Josefského katastru Josef Janoušek. V roce 1839 statek vlastnil sedlák Matyáš Janoušek, ale v roce 1869 byl majitelem Jan Eret s rodinou a na výminku žila Anna Eretová a její dcera pracovala jako děvečka a syn Matěj byl obuvnickým tovaryšem. V roce 1890 byla majitelkou Anna Eretová (nar. 1840) a po ní usedlost držel v roce 1900 Josef Eret (nar. 1861). V roce 1944 byl hospodářem s 8 ha a 49 ary Václav Eret.

Čp. 22 (U Marků - název usedlosti je pravděpodobně odvozen od příjmení Marek, které je doloženo pouze v pověsti o tzv. Markově kříži a dále v roce 1718 jsou mezi neosedlími sirotci po Kateřině Markové). V roce 1777 grunt držel sedlák Matěj Zelenka a podle Josefského katastru byl majitelem selského dvora Matěj Šimon. V roce 1839 statek vlastnil sedlák Tomáš Červenka a v následujících desetiletích jeho dědicové, a to v roce 1869 Jiří Červenka s rodinou a žil zde jeho bratr Václav (nar. 1818). Před rokem 1890 jej zdědil prvorozený syn stejného jména (nar. 1852) a kromě rodičů žil na výminku i Václav Červenka (strýc), který zde žil jako 82 letý ještě v roce 1900. Před rokem 1921 statek zdědil František Červenka (nar. 1894), ale v roce 1944 byl hospodářem se 16ha a 45 ary Josef Eret.

Čp. 23 (U Koubů - název usedlosti je pravděpodobně odvozen od příjmení Kouba nebo Koubek, které je doloženo v pověsti o tzv. Markově křížku). V roce 1777 grunt držel sedlák Jiří Maule, který je zřejmě také držitelem

tohoto selského dvora v době sepsání Josefínského katastru. V roce 1839 usedlost náležela Martinu Žemličkovi (byl rychtářem) a v dalších letech jeho dědicům. V roce 1869 ji vlastnil Jan Žemlička s rodinou a žila zde Anna Žemličková na výminku a Anna Dlouhá (žebračka) a její syn pracující v hospodářství. Před rokem 1890 statek zdědil prvorozený syn František Žemlička (nar. 1857). Po roce 1921 se stal majitelem jejich syn Bohuslav (nar. 1889) a v roce 1944 je jako hospodář se 17 ha a 73 ary uváděn Bohumil Žemlička.

Čp. 24 (U Pastýřů - místní název pochází od účelu usedlosti, která sloužila jako obecní pastouška). Usedlost je uváděna od roku 1839, kdy byla obecním majetkem a v roce 1869 ji obýval Petr Staněk označený jako obecní slouha s rodinou. V roce 1880 zde bydlel Martin Janouškovec, který pracoval jako nádeník v polním hospodářství a Jan Karlovec pracující jako pomocník v polním hospodářství. V roce 1890 zde žil Martin Pirner (nar. 1863) se svou matkou, který byl obecním pastýřem. František Žemlička (nar. 1871), pocházející z Potvorova a ve Štichovicích žijící od roku 1896, zde v roce 1900 vlastnil nevelké polní hospodářství. V roce 1921 tu však již žila Barbora Nováková (nar. 1860 Štichovice), která se živila příležitostnou výpomocí občanům obce.

Čp. 25 (U Kovářů - místní název pochází od účelu usedlosti, která sloužila jako obecní kovárna). Soupis obyvatel v roce 1718, na rozdíl od jiných, ve Štichovicích kováře neuvádí a usedlost se v pramenech objevuje až od roku 1839, kdy byla označe-

na jako obecní dům. V roce 1869 zde bydlel kovářský mistr Antonín Nevšímal s rodinou. Živnost potom převzal jeho syn Josef Nevšímal (nar. 1850), který vlastnil v roce 1900 menší polní hospodářství jako vedlejší výdělek. V roce 1903 přišel do Štichovic nový kovář Vojtěch Pirner (nar. 1867 v Odlezlích), působící předtím v Chomutově a žila zde s jeho rodinou i jeho matka Marie Pirnerová.

Čp. 26 (U Tesařů - místní název je odvozen podle tesaře Václava Koudele). Usedlost je v obci uváděna od roku 1890, kdy byla majetkem Václava Koudele (nar. 1844), který pracoval jako tesařský tovaryš a k hospodářství vlastnil jednu kozu. Do roku 1900 se však jeho majetek rozrostl a tehdy je již uváděn jako majitel polního hospodářství (jinde jako domkář). Zřejmě v roce 1910 se přiženil František Šmídl (nar. 1884) z Nebřezin, který si vzal za manželku Veroniku Koudelovou (nar. 1879), a který je uveden jako samostatně hospodařící zemědělec. V roce 1944 byl majitelem se 2 ha a 70 ary Rudolf Šmídl.

Čp. 27 (U Mikutů - místní název je odvozen podle níže uvedeného majitele Mikuláše Mikuty). Usedlost byla postavena před rokem 1890 a sloužila zároveň jako výčep piva. Majitelem byl Martin Pešík (nar. 1844) s rodinou, který kromě živnosti hostinské pracoval jako nádeník v polním hospodářství. Zřejmě v roce 1898 usedlost získal Mikuláš Mikuta (nar. 1857, v obci od roku 1898), který je v roce 1900 uváděn jako majitel polního hospodářství a jako vedlejší výdělek provozuje výčep piva. V roce 1921 již byl majitelem Vojtěch Pirner, dům ale

nebyl neobýván. Ve 20. letech 20. století zde žil Josef Piškule^{18/} a v roce 1944 s 5ha a 42 ary Václav Pirner.

Čp. 28 (U Brumlů - místní název může být odrazem neveselé povahy některého z majitelů). Usedlost v roce 1890 vlastnil Václav Dub, který do Štichovic přišel s rodinou v roce 1888. Na výminku žila matka Anna Dubová a byli majiteli menšího polního hospodářství. Před rokem 1921 usedlost získal František Holota (nar. 1880), který se oženil s Marií Dubovou a s nimi zde mj. žila jeho švagrová Anna Dubová (nar. 1886). V roce 1944 je uváděn s 8ha a 73 ary František Holota.

Čp. 29 (U Hořejších Bláhů - místní název je pravděpodobně odvozen od usedlosti čp. 19 U Dolejších Bláhů). V roce 1890 byl majitelem Václav Janouškovec (nar. 1860). Ve 30. letech 20. století byl majitelem Václav Holota, který zastával v letech 1931–1937 úřad starosty obce. V roce 1944 je uváděn s 8 ha a 33 ary Václav Holota.

Čp. 30 (U Hořejších Urbánků - místní název je pravděpodobně odvozen od usedlosti čp. 21 U Dolejších Urbánků). V roce 1890 je uváděno jako neobydlené a v roce 1900 byl majitelem Jan Eret (nar. 1861 Štichovice) a na výminku žili jeho rodiče. Před rokem 1921 Jan Eret zemřel a majitelkou byla vdova Josefa a po ní statek zdědil syn František (nar. 1897), který byl od roku 1930 druhým kronikářem obce. Rovněž v roce 1944 je uváděn s 9 ha a 81 ary František Eret.

Čp. 31 (U Dolejších Koudelů - místní název je odvozen od usedlosti čp. 4 U Hořejších Koudelů). V roce 1890

byl majitelem Martin Eret (nar. 1836) s rodinou. V roce 1900 usedlost náležela Josefu Koudelemu (nar. 1867) pocházejícímu z Plání (ve Štichovicích od roku 1892) a kromě nich zde bydlel Josef Burda (nar. 1840) žebrák a jeho dcera Marie Burdová. Usedlost před rokem 1921 přešla na syna Josefa Koudele (nar. 1894) a jeho rodiče žili na výminku. Rovněž v roce 1944 je uváděn s 9 ha a 25 ary Josef Koudele.

Ze stručného výčtu rodin majitelů jednotlivých usedlostí ve Štichovicích je zřetelné, že většina zdejších statků se dědila v přímé příbuzenské linii tedy z otce na syna, zpravidla nejstaršího, případně v linii vedlejší, tedy na manžela dcery. Toto pravidlo se dodržovalo hlavně u bohatších statků (můžeme-li tak soudit podle výčtu dobytka ve sčítacích operátech a držbě půdy nad 15 ha), tedy u čp. 1, 2, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 22 a 23, kde např. u čp. 1 lze přímého předka Janouškoviců vystopovat již v roce 1740 a u statku čp. 17 se majitel s příjmením Eret vyskytuje od roku 1712 do dnešní doby. U statků méně bohatých, hospodařících bez koní nebo s jedním koněm, ale s počtem skotu kolem 7 ks, tedy u čp. 4, 6, 7, 15, 18, 19, 20, 21, 28, 29, 30 a 31 už je ve sledovaném období přímé dědictví zaznamenáno od 1. poloviny 19. století jen u čp 18 (příjmení Janouškovec se zde objevuje od roku 1777 do dnešní doby) a u čp. 15 můžeme Jonáše Pešíka uváděného v roce 1654 skutečně považovat za předka dnešních majitelů - viz Veronika Pešíková jako manželka Josefa Zímy.

Změna majitelů (příjmení)u těchto statků, ale nebyla nijak častá mohla být jen důsledkem dědění na dceru, což nebylo možné při použití citovaných pramenů vždy spolehlivě ověřit. Pouze u chalup s drobným hospodářstvím (kolem 3 ks skotu a do 5 ha půdy), tedy u čp. 3, 8, 26, 27 a 24 a 25 (kovárna a pastouška) se naopak majitelé střídali i častěji. Ze srovnání všech pramenů od roku 1606 do roku 1921 je dále patrné určité ustálení počtu gruntů (kolem 20) a značně malá majetková diference mezi jednotlivými grunty, a to na rozdíl od jiných vsí. Majitele statků můžeme zařadit mezi střední selský stav s rozlohou polí od 15 do 20 ha (celkem 13 usedlostí) a pak usedlosti 14 menších (5-15 ha). Obyvatelé Štichovic byli téměř všichni soukromě hospodařícími zemědělci a jen ojediněle se živili jinak. V obci byl trvale přítomný kovář, objevuje se hajný, byla zde pastouška, kterou obýval obecní pastýř, ale její obyvatelé ne vždy byli jako pastý-

ři uváděni. Občas se objevil švec, tesař, kamenický tovaryš a nebo ve 20. století dělník v keramických závodech. Na základě tohoto stručného rozboru se tak Štichovice jeví jako typická ukázka zemědělské konzervativní lokality, jejíž občané vysoce lpěli na půdě a gruntech jako tradičních hodnotách, které také byly jejich základní obživou.

Jiří Fák

Poznámky :

16/ SOkA Plzeň-sever, Plasy, Gruntovní kniha obce Štichovice z let 1712–1764.

17/ SOkA Plzeň–sever, Plasy, Gruntovní kniha obce Štichovice z let 1712–1764.

18/ SOkA Plzeň–sever, Plasy, Archiv obce Štichovice, fond č. 155, Kniha příslušníků a obyvatelstva vůbec samotné obce Štichovice založená 1900.

Opožděná kronika doby válečné a Kožlan

V září 1939 vydává okresní úřad vyhlášku o zákazu přístupu židovským příslušníkům do veřejných místností, hotelů, restaurací a hospod, na koupaliště, plovárny, sportovní stadiony, knihovny, kina a čítárny s označením "Židům nepřístupno" (Juden nich zugänglich) která se týkala v Kožlanech dvou židovských rodin. Nikdy jsem však nebyl svědkem, že by byl tento zákaz v Kožlanech někdo od těchto rodin veřejně vyžadoval. Ale naopak bylo cítit při styku lidí s nimi jakousi tichou úctu a spoluúčast.

Vždyť ten starý chudý Žid a pejířm Roubíček z Löblovny přesto, že se občas rád napil byl dobrý člověk. Přesto, ale po ztrátě občanských práv neušel veřejné pohaně a nezabránil tomu, aby mu starý košíkář a hospodský hráč jeho mladistvou dceru nezneužil.

V tomto kritickém roce 1939 plných zvrátů a napětí mají Kožlany bez uprchlíků ze Sudet 1440 obyvatel a novým starostou je zvolen Jan Šubrt z čp. 306, tajemník Pavel Vyšata po dlouhých třicetipěti letech

odchází do výslužby a nastupuje nový tajemník Stoklasa. Do výslužby po dvacetipěti letech odchází i ředitelka měšťanské školy Františka Nosková z Plas a nastupuje nový ředitel Antonín Andert. Ale do penze odchází po 27 letech i náš starý školník Čeněk Nový, známý Vinca, postava a postřach všech školních dětí, kdysi známý jako nedostižný pytlák, který nás pouštěl do školy až pět minut před zvoněním po přísné kontrole a řádně očištěných bot (v té době jsme se ve škole ještě nepřezouvali a v létě jsme chodili bosí).

Po dlouhé době po likvidaci slintavky u skotu byly opět povoleny v Kožlanech pravidelné trhy na dobytek a nově založená Fričova mlékárna v Kralovicích (později Vodičkova) hledá pravidelné dodavatele na 2 000 litrů mléka denně. V létě prochází Kožlany organizovaný propagační pochod Hitlerovy mládeže (Hitlerjungend) směrem od Prahy a Rakovníka na Plzeň a Mnichov s bubínky, písňalkami, nacistickými standartami a s dýkami Hitlerjungend u pasu. Oblečených v hnědých košilích, krátkých černých kalhotách a bílých podkolenkách (přičemž jsme neušli chlapecké závisti jejich opasků a dýk). Přes prázdniny hostí kožlanská škola 60 dětí chudých uprchlíků ze Sudet a pořádá pro ně sbírku šatstva, potravin a různých potřebných věcí.

V té době měla kancelář uprchlíků okresu Kralovice v evidenci 794 uprchlíků z toho 685 českých, 109 německých a 35 židovských. Z toho Kralovice měly 70 uprchlíků, Kožlany 69, Chříč 60, Manětín 51 a Kaznějov 51 uprchlíků. Po dlouhých letech pře-

stává vycházet velice oblíbený Vlastivědný sborník vydavatele Ferdinanda Šreka v Kralovicích. Češi, kteří i nadále zůstávají v Sudetech mohou mít ve svých domácnostech mimo obrazu Hitlera i obraz T. G. Masaryka. V roce 1939 se koná v Kožlanech na židovském hřbitově jeden z posledních židovských pohřbů paní Alžběty Frankové (93) z Čisté. Ve věku 47 let umírá manželka známého a oblíbeného restaurátéra Bedřicha Černého. Školní inspektor Vilém Ješke v Kožlanech odchází v roce 1939 do důchodu. Sousedí, sedící pak někdy v parku na lavičce si neodpustili jízlivou poznámku: „Tam do toho jejich baráku už listonoši nanosili peněz z našich daní“ (neboť v jeho patrovém baráku bydleli včetně jeho manželky a sestry tři lidé, kteří pobírali důchod jako učitelé). Tak chápali ještě význam školství naši dědové z dob c. k. Rakousko-Uherska. V témže roce končí rovněž provoz kožlanských veřejných vanových lázní, založených v roce 1891, neboť výstavbou nové městské kanalizace jsou lázně definitivně odpojeny od spádového přívodu vody ze studny od sokolovny, která léta zásobovala lázně ještě v dřevěných vrtaných trubkách. Byly tam tři vany, ale poslední dobou se tam koupali již jen branci před odvodem. Bohumil Šnajdr v Kožlanech čp. 273 zavádí nákladní autodopravu a stěhuje ze zabraných Sudet nespočet českých uprchlíků. Antonín Rusý mladší přebírá od svého otce zavedený obchod s hospodářskými a stavebními potřebami na nádraží v Kožlanech. Osobní auto Škoda Popular 995 v roce 1939 stálo 17 300 K.

V témže roce 1939 dochází v Kožlanech k požáru tří domů, kdy na velikonocní pondělí vzniká pod poštou požár u pekaře Tomáše Končelíka (dnes dům paní Zetkové čp. 268), který se s větrem přenáší na sousední dům Josefa Holopírka čp. 270 a Františka Hofmana čp. 269 a zastavuje se až u obchodu cukráře Rudolfa Ulmana čp. 221 k zármutku nás dětí, kterého bychom byly tak rády stěhovaly. Mezi Černíkovici a Hedčany se v pískovně paní Matasové (u Matasova křížku) našlo v hloubce půl metru pět koster, snad pohřebišť z 10. století a je přizván odborník z plzeňského muzea. V kožlanských "Hlinech" se otevírá další ložisko bílé hlíny (usazeniny třetihorního jezera) k intenzivní těžbě, která se vozí do keramických závodů do Rakovníka. V Chrašticích u Mladotic se znovu otevírá důl "Karel" na černé uhlí. V Kralovicích se slavnostně 23. 4. 1939 otevírá nová Hospodářská záložna, projektovaná Ing. arch. Stölmachem a na bývalém tržišti začíná výstavba nové soudní budovy okresu. V prosinci 1939 nastupuje jako státní tajemník Protektorátu Čechy a Morava bývalý karlovarský knihkupec Karl Hermann Frank, abychom prý mohli v rámci Velkoněmecké říše spokojeně žít, jako naši předkové pod německými císaři a králi a užívali si požehnaní této říše.

V roce 1940 na venkově stále dochází k podpoře zemědělství a zemědělské výroby. Spotřeba živin na 1 ha půdy u nás v té době je 2,47 kg dusíku (v Německu 19,83 kg) fosforu 6,47 kg (v Německu 21,08 kg) drasla 3,67 kg (v Německu 32,74 kg). Probíhají

různé soutěže na výrobu kompostů, při které jako žáci pomáháme při odběru vzorků podle kterých jsou zemědělci pak odměňováni. Za státní dotaci se provádí rozsáhlá meliorace luk v Kožlanech „Pod olejnou“ a je vypsána soutěž na úpravu hnojišť a močůvkových jímek. Nejvyšší cenový úřad provádí kontrolu cen potravin, zemědělské půdy a stavebních pozemků, které zůstávají na cenách z roku 1939. Provádí se soupis rybníků a jejich hospodářské využití. Každý chovatel holubů musí být členem spolku a musí svoje holuby kroužkovat a v pásmu 10 km od hranic Německa je chov holubů z nařízení Říšského protektora zakázán.

Zavádí se smluvní výkrm prasat tak zv. "Prispol" na výkrm prasat od váhy 60 kg do nejméně 100 kg ž.v., na který dostávají zemědělci přiděl 150 kg kukuřice a příplatek 150 K k ceně za kus. Větší zemědělci vítají svoz mléka pro Fričovu mlékárnu v Kralovicích, neboť dosud museli svůj odbyt mléka realizovat přes výrobu másla a jeho prodej místním hokynářům (v Kožlanech hokynářce paní Marii Panuškové čp. 279 a paní Anně Rénové čp. 174, paní Tarantové čp. 232 nebo hokynářce Anně Vopatové). Byla doporučována na venkově výstavba obecních domů s hygienickou sběrnou mléka, veřejnou koupelnou, prádelnou, útlukem pro děti a skladištěm - kůlnou pro družstevně používané stroje a nářadí, případně stáj pro obecní plemenyky.

Je nařízeno dvojazyčné označování obchodů, závodů, živností, cen, nápisů, reklam, škol, úřadů a veškerých vyhlášek a oznámení pro obyvatele.

Protektorátní bankovka s hodnotou 5000 K.

Jsou stanoveny ceny pro výrobu mléka a mléčných výrobků. Za 1 litr mléka o tučnosti 3,5% 1,63 K, se svazem od výrobce do mlékárny 1,57 K, kyselého mléka 0,50 K, sražené 0,70 K. Máslo selské 25,10 K/kg, tvaroh tvrdý 5 K/kg. Spotřebitelská cena mléka pak za 1l 2 K, máslo 31 K/kg, odstředěné mléko 0,80 K, syrovátky 0,05 K, podmáslí 0,90 K. Vykoupení ceny jatečného dobytka v živé váze, býci 7,60–7,90 /kg volí 8–8,30 /kg, jalovice 7,80–8,10 /kg, krávy 7,60–7,90 /kg, telata 11 /kg, prasata cca 10,50 /kg ž.v. Ceny mlynářských výrobků: krupičná mouka pšeničná 300 K /100 kg, hrubé mouky 285/100 kg a dvounulky OO 258 /100 kg. Samozásobitelské dávky u zemědělců - výrobců jsou 16 kg pšenice nebo žita na 4 týdny, kterou si mohou nechat semlít na mlýnské výrobky, které je vázáno na mléčí povolení vydané starostou obce a které musí být po převzetí mlýnských výrobků do 3 dnů starostovi opět vráceno. Obecní úřady mohou povolit jako přídavek

semlít určité množství pšenice nebo žita navíc na úhradu svačin pro výpomocné pracovníky v době senoseče, sklizně obilí nebo brambor, a to v množství 15 dkg pšenice nebo žita na osobu a den. Propachtovatelé pozemků, kteří podle pachtovní smlouvy dostávají rovněž žito nebo pšenici jsou rovněž samozásobitelé, ale nepřísluší jim dávka 16 kg na 4 týdny a osobu, ale pouze tolik, kolik přísluší na potravinové lístky. Cena mouky chlebové 160K/100 kg, krmné 120K, pšeničné otruby 105 K, mouky žitné 190K, krmné 120 K. Spotřebitelská cena krupice pšeničné 3,60 /kg. Stanovená cena vajec u výrobce nejvýše 70 haléřů za kus, u překupníka 68 ha/kus, a u obchodníka nejvýše 85 halířů za kus. Je vyhlášen sběr odpadových surovin, papíru, kostí, ušlechtilých kovů, železa, litiny, hadrů, kůží a gumového odpadu. Sběr léčivých rostlin a kaštanů. Výkon myslivosti může vykonávat každý, kdo vlastní nejméně 115 ha souvislých pozemků. Je protěžovaná soukromá

výstavba domků pro zemědělské dělníky a bytů pro ně a Protektorát uvolňuje na jejich výstavbu finanční prostředky, které však nejsou patřičně využívány. Přičemž ceny stavebních pozemků se určují podle cen z 20. června 1939 a jejich zvyšování se přísně trestá. Je zavedena na celém území Čech a Moravy přepychová daň, která se musí podávat zvlášť. V roce 1940 věnuje Občanská záložna v Kožlanech 11 000K na novou kanalizaci města. Kroužek rodáků a přátel města Kožlan v Praze dělá sbírku na úpravu pozemků břehů a prostor u Vožehova rybníka, včetně postavení šaten a stavení firma Matějka z Kralovic provádí zaměřování.

V témže roce 15. května 1940 umírá ve věku 72 let kožlanský farář a arcibiskupský notář Gabriel Jarma, po 34 letech služby boží v kostele sv. Vavřínce jako poslední hospodář na pozemcích fary. Gabriel Jarma byl nejen dobrým farářem, ale i hospodářem a sedlákem, proto ho lidé měli rádi, i když nevěřili. V červnu však

překvapivě umírá ve věku 56 let i před nedávnem zvolený kožlanský starosta Jan Šubrt, za kterého volí jednohlasně zastupitelstvo dosavadního náměstka, hrnčíře Arnošta Rabštejnka majitele továry ARA, náměstkem volí pracovníka ČSD Václava Ipolta a radním malorolníka Josefa Mudru. Po dlouhé době jsou sehrány ochotnickým odborem Sokola dvě hry, a to Jiráskova Kolébka v režii manželky MUDr. Syrového a opereta Slovácká princezna v režii učitele Josefa Kohouta. V červnu 1940 je zapálena bleskem stodola rolníka Gustava Vožena čp. 180, která úplně shořela. Sportovní klub Olympia Kožlany sehrává 21. 7. 1940 v Kožlanech zápas s LTC Praha s výsledkem 7:4 pro LTC a o pouti v srpnu sehrává S. K. Olympie Kožlany zápas s bývalými česko-slovenskými internacionály (Janda, Meduna Šoltys, Madelon, Striegl, Tožička, Dobiáš a další). V Kralovicích začala spolkem Jednota pro záchranu Mariánské Týnice oprava Týnice. Dále je v Kralovicích otevřena hudební škola jako pobočka

Protektorátní bankovka s hodnotou 10 K.

Hudební školy v Rakovníku. V Kaznějově vzniká první Automobilová pohotovostní zdravotní služba za úplatu 2K za kilometr. V Kralovicích je při Okresním úřadu založena organizace Český svaz pro spolupráci s Němci (ČSSN) za předsednictví okresního hejtmána. Z tohoto členství byli později podezřelí někteří státní zaměstnanci a učitelé, ale po válce nebylo nikomu nic prokázáno, protože se seznam členů ČSSN po válce ztratil i s hejtmánem a dodnes nebyla tato otázka objasněna.

V roce 1940 jsou v mincovně v Lysé nad Labem raženy ze zinku první protektorátní kovové peníze hodnot 1 K, 50, 20, 10 haléřů. Prvními papírovými penězi jsou československé papírové peníze hodnot 1 K a 5 K přetištěné protektorátním razítkem. Nové papírové peníze jsou pak tištěny v hodnotách 1 K 5 K, 10 K s portrétem árijské dívky a 20 K s portrétem árijského chlapce, 50 K s hlavou ženy od M. Švabinského 100 K s obrazem Hradčan, 500 K s portrétem Petra Brandla, 1000 K s portrétem Petra Parléře a 5000 K s portrétem Herzog Wenzl-évodou, svatým Václavem.

Je zpřísněn polní pých a polní hlídač "malý mysliveček" Vinca Stránský zanechává na některých pozemcích zvláště luskovin (hrachu) papírky na zapíchnutých prutech varovného znění "Ty já jsem tě dobře viděl" které jsme my kluci s oblibou vyhledávali, abychom se procvičovali v jadrném jazyce českém. Bylo to také jedno z mála upozornění, které bylo tolerováno jako jednojazyčné. Většina udání nebo upozornění za války budi-la dojem, že nebylo důvodem národ-

nostního pochybení, ale důvodem majetkových rozdílů lidí spojených někdy s osobní organizací, sousedské nesnášenlivosti a konkurencí mezi živnostníky. Proto i hospodářská kontrola okresu Kralovice žádá, aby jí byly oznamovány jen případy skutečných přestupků a varuje každého, kdo by si chtěl vyřizovat neoprávněným udáním své osobní účty s tím, že na anonymní oznámení nebude brán zřetel.

Je stále kladen důraz na posláni obecních úřadů v oblasti sociální péče, která je velmi rozsáhlá a odpovědná, zvláště v péči o dítě, dorost, rodinu a staré nemocné lidi. Obec je zodpovědná za děti v mateřských školkách a výuku v obecných, měšťanských, středních a odborných školách. Je povinna sociálně slabším rodinám zajišťovat levné hygienické bydlení a živitelům rodin zaměstnání. Obcím je nabízena podpora na výstavbu bytů pro chudé lidi s danými parametry. V Kožlanech je založena odbočka organizace Ochrany matek a dětí vedená místním obvodním lékařem MUDr. Syrovým, který bezplatně provádí 1x měsíčně preventivní prohlídku všech dětí a organizace má již 100 členů. Je propagován chov drobného zvířectva a králíků pro vylepšení našich domácností potravinami a v Kralovicích na Střelnici je pořádána 5.–7. července 1940 první výstava králíků, slepic, kachen, krůt a drůbeže. V oblasti sociální se pak podle nové vyhlášky ministra sociální a zdravotní správy ukládá onemocněli čeledín nebo služka u zaměstnavatele u něhož alespoň půl roku pracuje, je zaměstnavatel povinen jim platit

poloviční plat a poskytnout jim zaopatření po dobu 1 měsíce.

V roce 1941 odměňuje Ministerstvo zemědělství staré selské rody "Uznáním za věrnost k půdě" (350 let rodu Žákovců na gruntě ve Dřevci a další). Je vyhlášena kontingace přídelů dřeva, železa, cihel a kamene na stavby. Zavádí se prodej pláštů na kola na poukazy "P", které vydává každý obecní úřad. Dne 1. 6. 1941 přebírá v Kožlanech lékařskou praxi po odcházejícím lékaři MUDr. Karlu Syrovém nový mladý lékař MUDr. Věkoslav Pánek. Dne 6. března 1941 v pravé poledne odchází dobrovolnou smrtí mladý, svobodný 33letý syn kožlanského sedláka, absolvent Vyšší rolnické školy v Plzni a československý důstojník v záloze. Zvolil smrt, aniž by zanechal nejmenší důvod svého činu. Byl to hezký mladý muž, kterému jsem často chodíval jako kluk na zapřenou pro čokoládové ledové kaštiny do cukrárny k Ulmanům (neboť v té době nebylo ještě na venkově vhodné utrácet peníze za takové nezbytnosti).

Na okresních výborech Národního souručenství jsou jmenováni zmocněnci pro otázky odborové, ale i pro ty, kteří nejsou v odborech organizováni. Zmocněnci pro zemědělství a věci sociální a zvýšení úrovně bydlení podle vzoru v Říši. Od 25. 6. 1941 se zavádí Pracovní knížky (Arbeitsbuch) pro všechny zaměstnance, dělníky, učně a obchodníky. Povinnost mít pracovní knížku mají všichni ze školy propuštění syni a dcery zemědělců, kteří pomáhají rodičům. Vyjmuti z toho jsou pouze rodiče a manželky zemědělců. Hlásit

se musí všichni dělníci a soukromí zaměstnanci, kteří nejsou zaměstnáni na základě pracovní smlouvy nebo v pracovním poměru u pracovního úřadu v obvodu ve kterém hlášena osoba bydlí.

Provádí se sbírka nepotřebného železa a barevných kovů včetně mosazných knoflíků ze zábradlí a výměna československých drobných kovových mincí z niklu a mědi hodnot 5, 10, 20, 25, 50 haléřů a 1 korunových a 5 korunových mincí a sbírka na Německý červený kříž. Zavádí se povinná dodávka sádla z domácích porážek. Z prasete 100 kg živé váhy 4 kg škvařeného sádla, ze 120 kg ž.v. 6,5 kg, ze 140 kg ž.v. 8 kg, ze 160 kg ž.v. 10 kg, z 200 kg ž.v. 15 kg a nad 200 kg ž.v. 17,5 kg škvařeného sádla. Pro domácí porážky prasat se vyhledávají v obcích určité dni jako porážkové pro zvěrolékaře a prohlížitele. Prasata, která jsou určena na domácí porážku zemědělců - samozásobitelů však nejsou vřazena do kontingentu a proto musí být vykrmena navíc mimo kontingent. A od 28. září 1941 se ujímá vláda v Protektorátu Čechy a Morava jako zastupující říšský protektor SS Obergruppenführer a generál policie Reinhard Heydrich.

Bohumil Vondrášek

pokračování příště

Pojedeme...Od Rýdlů se nám bouře blíží, též té dcerušce se svadba blíží. Pojedeme... K Šlaufom do domečku. Víte všichni že není žádná láce, však Aninka jest vždycky sama práce, i když kvete pšenička, jest pilná jako včelička.

Pojedeme... Za Jindrojc potůček se krouží, že mládení po té hezké dcerušce vždy touží.

Pojedeme... Pod Bundojc v potůčku jest samí obrázek, že jest ta dceruška jak obrázek.

Pojedeme... K Červenkom... Na stole leží zavírák, že jest ta dceruška jako karafiát.

Pojedeme... k Starostom ... Tak jako jsou perle v moři, tak ta dceruška jen krásou hoří.

Pojedeme... k Trylčam... Na dvůr sníh se věje. Že se na ní srdce směje.

Pojedeme... k Benešom ... Nad Benešovi jest hvězda jasná že jest ta dceruška krásná.

Pojedeme... k Půtom ... U Půtů mají berle, že jest ta dceruška krásná jak české perle.

Pojedeme... Krausom... U Krausů v stodole se práší, že se nad tou dceruškou jen srdce snáší.

Pojedeme... Plačkom... Dnes Vám říkám samé básně, že o té dcerušce se každý vyslovuje krásně.

Pojedeme... Slámom U Slámů mají holoubátko, že jest ta dceruška jak poupátko.

Pojedeme... Turnvaldom... Dnes bude ještě noc černá, že jest ta dceruška svému milému věrná. Ještě se tam pozastavím atd... Mají prý Vám

novou nůši, že té mladší dcerušce všecko sluší.

Pojedeme... Pokorným... U Pokorných jest dceruška mateří, že ta dceruška mládencům nevěrná.

Pojedeme... k Půtom... U Půtovic roste velká švestka, že jest ta dceruška hezká, kdyby hezká nebyla, přespólní mládence by neměla.

Pojedeme ... Turnvaldom ... U Turnvaldů jest stodola latovaná, že jest ta dceruška jak malovaná.

Pojedeme... U Parlasků jest kopec hlíny, že jest ta dceruška jak prut rozmarýny, kudy chodí tudy voní, švarní hoši za ní chodí.

Ještě se tam pozastavíme, atd. U Skleníku mají malovaný talíř, že by tu dívku nevymaloval žádný malíř;

Pojedeme... Paškojc dceruška má pěkný věneček, že by tu dcerušku rád miloval mnohý mládeneček.

Pojedeme... U Fínků nosí včeličky med, že jest ta dceruška jak nejkrásnější květ.

Pojedeme... U Helerů mají polepená vrátka, že ta dceruška chodí jako na drátkách.

Pojedeme... Za Doktorovi roste vrba, že může být ta dívka na její krásu hrdá.

Pojedeme ... K Piareckým od mlýna... Ve mlýně se kola točí, že té dívky krása, plete mládencům oči.

Pojedeme... Hamrdlom U Hamrdlů visí žebříny že před námi zavřeli.

Tímto svou řeč uzavírám, a Vás panenky pěkně žádám, jesli že jsem v něčem chybil, abych s toho vinen nebyl. Baskorstie atd....

Nyní ještě pro zasmátí, bude naše zazpívání, musím však hlas k tomu míti, proto se musím napítí, a proto pane písáři, ty mě musíš pro pivíčko dojet, kdyby si měl na prašivé svini ject. Písář odpoví: Já na prašivé svini nepojedu atd.

Když nám tak sluníčko září, zahrajte mě vy Taškaři, když písář přiveze pivo tak tlampač řekne: „Odstup dušičko z ticha, přival jede do břicha (po napítí) Pane písáři, nyní mě dej ty psanička co jest o zdejších hospodářích ta písnička (Písář podá listiny.)

Jména a písňe o hospodářích
Na kolíbce šátek, písničky začátek!
Pašek hned na kraji má tam jako v ráji,
mladý hospodaří dobře se mu daří.

Hubička (švec) radost má, hodně práce že má.

Hejtmánek nad nimi, ten daleko vidí
(jest na vršku).

A ten druhý Vojtěch, ten má stále na spěch
(švec divokej)

Ten Hynek radost má, že dceruška běhá.

Sušanka hodný je, i včely pěstuje.
Žaloudek kamarád, nemdem zpívá rád
(mlynář)

A ten Šípek kuje, manželku miluje.
Mikuta Eternit, na střechu dal sadit.
Roztočil hodný pán, přidal na máje nám,
on má každého rád jak by byl kamarád.

A ten Šmíd nad nimi, dlouhý má stavení
než celý předělal, dost se na něm napracoval.

Pracháč naproti je, dnes nám tady hraje.

Pak je Boháčová, ta daleko dělá.
Nový na Fabrice, tam dělá topiče.

Majítr tám též bydlí, a do práce jezdí,
jak on se usmívá, asistentku že má.
Janouškovej má hradbu, mluví vždycky pravdu.
Ten Rýdl chlapík je, i také draksluje.

Pan Pašmistr nový, každému vyhoví.
Hubička se zasmál, že trafikou dostal
U Šípků truhláře, tam se dělá dobře,
nábytek od nich je nejlepší věřte mě.
Tupý to je sedlář, je pilný hospodář.
Ženíšek úředník, je ještě dost chlapík,
penzi již on dostal, nikam však nezmeškal.

Pavel Kupka je pán, sečku si koupil
sám koupil jí z Moravy, má velké zahrady.

A strážmistr od nich, dlouho zde hledal
byt, hledat nepřestal, až se přec k nám dostal.

Paní Lopatová, ta hodně prodává
A ten náš pan farář, nový má kalamář
nemocný dlouho byl, avšak již se uzdravil.

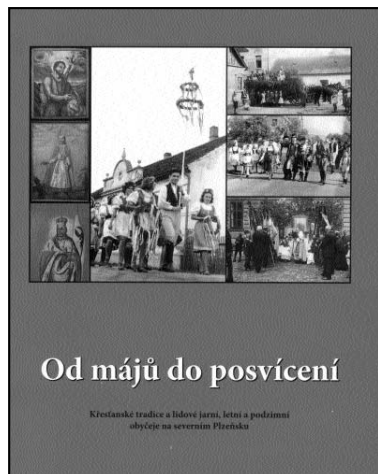
Ten Machůl hubuje, když mariáš hraje,
til mu dá plek a ré, Machůl pak vyhraje.

Široký má přece, po sobě dědice,
hostinec má pěkný, nápis má zájezdní.

pokračování příště

Vážení čtenáři	2
Upozornění na otevírací hodiny v knihovně	3
Jarní dětské hry	3
<i>/Jana Dienstpíerová</i>	
Litinová kamna - přijďte se ohřát	5
<i>/Irena Bukačová</i>	
Draní peří na Kralovicku	7
<i>/Jaroslav Janata</i>	
Rekapitulace archeologického poznání Mariánské Týnice	8
<i>/Daniel Stráník</i>	
K historii usedlostí v obci Štichovice	11
<i>/Jiří Fák</i>	
Opožděná kronika doby válečné a Kožlan	16
<i>/Bohumil Vondrášek</i>	
Dudák František Bíba	23
<i>/na pokračování</i>	

Publikace k prodeji

Od májů do posvícení

- křesťanské tradice a lidové jarní, letní a podzimní obyčeje na severním Plzeňsku

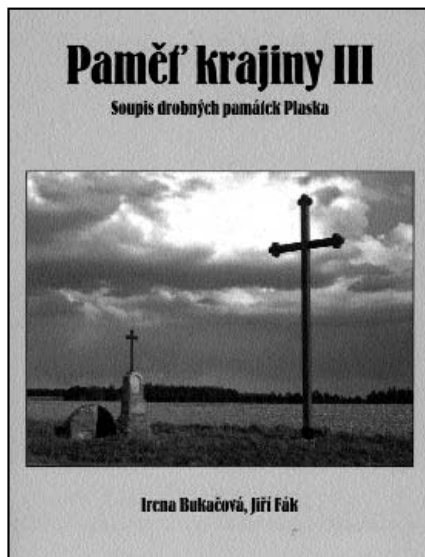
Katalog vydaný ke stejnojmenné výstavě v Mariánské Týnici má celkem 90 stran s texty PhDr. I. Bukačové, Jany Dienstpierové, A. Svobodové a bohatou obrazovou přílohu.

ISBN 978-80-87185-00-1

Cena 150,- Kč

Paměť krajiny III

Kniha je věnována drobným památkám Plaska a přináší katalog památek, které zde zanechaly generace žijící po staletí. Příběhy lidí, zakotvené v krajině kapličkami, křížky a památničky, hraničními mezníky a sochami najdete v knize spolu s fotografiemi a historií těch opomíjených, zapomenutých památek, které z krajiny vytvářejí domov. Na podnět starostů se pracovníci Muzea a galerie severního

Plzeňska vydali do archivů, aby přečetli svědectví starých kronik, prošli po zarostlých polních cestách k zapomenutým křížkům, navštívili malé osady a obce, aby zachytili na fotografiích zanikající i obnovované půvab drobných památek a kouzlo zdejšího regionu.

Texty Irena Bukačová, Jiří Fák
Fotografie Jiří Fák, Václav Podestát,
Hedvika Smejkalová
Počet stran 180
Náklad 500 ks
ISBN 978-80-87185-04-9
Cena 250,- Kč

Paměť krajiny I - dotisk, Manětínsko, Nečtínsko 250,- Kč

Paměť krajiny II - Kralovicko, Žihel'sko 250,- Kč

VLASTIVĚDNÝ SBORNÍK

- čtvrtletník pro regionální dějiny severního Plzeňska -

*Vydává M&G v Mariánské Týnici. Redaktor Václav Podestát.
Adresa redakce: Muzeum a galerie severního Plzeňska v Mariánské Týnici,
331 41 Kralovice, tel.: 373 396 410, e-mail: info@marianskatynice.cz, IČO: 368 563.
Registrováno Ministerstvem kultury České republiky MK ČR E 12301.
Cena jednoho výtisku pro předplatitele 10,- Kč, roční předplatné 40,- Kč a poštovné.
Vychází 4x ročně. ISSN 1801-0032.*